

Sygn. akt II Cz 1229/19

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2019 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Sławomir Krajewski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 lipca 2019 roku w S.

sprawy z powództwa (...) Uniwersytetu Technologicznego w S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 24 maja 2019 roku, sygn. akt III C 669/18

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sławomir Krajewski

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 maja 2019 roku Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie odmówił pozwanej zwolnienia od kosztów sądowych w zakresie opłaty od apelacji.

Przywołał treść art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, a następnie wskazał, iż pozwana spółka, pomimo jednoznacznej treści zobowiązania doręczonego jej pełnomocnikowi w dniu 6 maja 2019 roku, ograniczyła się jedynie do przedłożenia wyciągów bankowych za ostatnie 5 miesięcy oraz sprawozdania finansowego za rok 2018. Tymczasem o wytoczeniu przeciwko niej powództwa pozwana powzięła wiedzę już w dniu 19 grudnia 2017 roku, kiedy został doręczony jej odpis wydanego w niniejszej sprawie nakazu zapłaty wraz z odpisem pozwu. Pozwana zatem od końca roku 2017, przy planowaniu swych wydatków winna była uwzględnić konieczność poniesienia ewentualnych kosztów sądowych w przedmiotowej sprawie, jak opłaty od zażaleń, czy apelacji – w razie niekorzystnego dla niej wyniku postępowania. Co więcej - pozwana jako osoba prawna co do zasady powinna być przygotowana do ponoszenia kosztów prowadzenia postępowań sądowych, które są nieodłącznym elementem działalności gospodarczej. Przy ocenie zasadności wniosku pozwanej konieczne było przeanalizowanie jej sytuacji finansowej nie tylko na koniec roku 2018, czy obrotów na jej rachunkach bankowych na przestrzeni ostatnich 5 miesięcy, z uwagi na to, że planowanie wydatków bez uwzględnienia konieczności poniesienia kosztów sądowych, jest naruszeniem równoważnego traktowania swoich powinności finansowych, natomiast strona, która realizuje swoje zobowiązania w taki sposób, że wyzbywa się zdolności do zapłaty kosztów sądowych - preferencyjnie traktując inne zobowiązania - nie może prawnie skutecznie podnieść zarzutu, że odmowa zwolnienia jej od kosztów sądowych jest ograniczeniem dostępu do realizacji jej praw przed sądami.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że pozwana uchylając się od rzetelnego wykazania swej sytuacji finansowej uniemożliwiła pozytywne rozpoznanie jej wniosku i orzekł jak w sentencji postanowienia.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodła pozwana i zaskarżając postanowienie w całości, wniosła o jego zmianę, poprzez zwolnienie pozwanej od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych od wniesionej apelacji.

Skarżąca zarzuciła Sądowi pierwszej instancji błędne ustalenie stanu faktycznego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne.

Stosownie do treści art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2005 Nr 167 poz. 1398), sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej nie będącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli ta wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Zaakcentować należy, że zawarte w cytowanym przepisie sformułowanie „jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie” należy rozumieć jako obowiązek wykazania trwałej niemożności uzyskania środków na uiszczenie kosztów sądowych.

Odnotować również trzeba, że zwolnienie od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych stanowi wyjątek. Regułą jest zaś ponoszenie przez strony kosztów postępowania związanych z dochodzeniem swych praw.

Wyjątkowość zastosowania instytucji zwolnienia od kosztów sądowych powoduje, że swoją sytuację finansową strona obowiązana jest przedstawić ze szczególną starannością. Sąd przed rozstrzygnięciem wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych winien zbadać jej sytuację materialną, ale czyni to w oparciu o przedłożone dokumenty oraz złożone oświadczenia i w wyniku dokonanych ustaleń stwierdza, czy przedstawiony przez stronę materiał jest wystarczający do uwzględnienia jej wniosku.

Strona wnioskująca wykazując, iż nie ma dostatecznych środków na uiszczenie kosztów sądowych, może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, zaś ich rodzaj zależy od rodzaju i charakteru osoby prawnej, jednostki organizacyjnej ubiegającej się o zwolnienie. Mogą to być np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe i pisma banku oceniające zdolność kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie nieruchomości hipoteką, a ruchomości zastawem, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp. Nie jest tymczasem wystarczające, tak jak ma to miejsce w razie ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych przez osobę fizyczną (art. 102 ust. 1 teźże ustawy) złożenie przez osobę prawną lub inną jednostkę organizacyjną tylko oświadczenia obejmującego nawet szczegółowe dane, co do jej stanu majątkowego.

Zaakcentować jeszcze należy, że procesy sądowe są koniecznym elementem obrotu gospodarczego. Dostępność do sądu niewątpliwie wymaga z natury rzeczy posiadania środków finansowych, które stają się istotnym składnikiem działalności gospodarczej. Zaakceptować należy także, że w planowanie wydatków bez uwzględnienia w nich środków na prowadzenie procesu sądowego, jest naruszeniem równowagi w traktowaniu swoich powinności finansowych, zaś strona, która realizuje swoje zobowiązania w taki sposób, że wyzbywa się zdolności do zapłaty kosztów sądowych - preferencyjnie traktując inne zobowiązania - nie może prawnie skutecznie podnieść zarzutu, iż odmowa zwolnienia jej od kosztów sądowych jest ograniczeniem dostępności do realizacji jej praw przed sądami.

Już choćby powyższe przesądza o niezasadności zarzutów zażalenia. Motywy zgłoszonego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych ograniczyły się w istocie jedynie do twierdzeń, że strona wnioskująca znajduje się w trudnej sytuacji finansowej. Skarżąca wykonując nałożone zobowiązanie z dnia 26 kwietnia 2019 roku przedłożyła jedynie wyciągi bankowe za ostatnie 5 miesięcy oraz sprawozdanie finansowe za rok 2018, podczas gdy zobowiązanie dotyczyło wyciągów z rachunku bankowego za ostatnie 12 miesięcy oraz sprawozdań finansowych za ostatnie dwa lata. Przedłożone dokumenty nie mogą być uznane za oddające w pełni sytuację finansową skarżącej Spółki. Stanowią bowiem jedynie wycinek operacyjnej/finansowej działalności Spółki.

Nadto podkreślić trzeba, jak już zauważył Sąd pierwszej instancji, że skarżąca o wytoczeniu przeciwko niej powództwa powzięła wiedzę w grudniu 2017 roku, kiedy został doręczony jej odpis wydanego w niniejszej sprawie nakazu

zapłaty wraz z odpisem pozwu. Pozwana winna, zatem przy planowaniu swych wydatków uwzględnić konieczność poniesienia ewentualnych kosztów sądowych w przedmiotowej sprawie, jak opłaty od zażaleń, czy apelacji – w razie niekorzystnego dla niej wyniku postępowania.

Skarżąca nie może przy tym skutecznie argumentować, że nie miała wiedzy, że będzie wносиła apelację. Z samego bowiem już faktu bycia stroną postępowania wiąże się ryzyko tego, że na pewnym etapie postępowania, na skutek wydania niekorzystnego dla strony rozstrzygnięcia może powstać konieczność poniesienia określonych kosztów.

Wnioskująca Spółka nie wykazała, zatem że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie opłaty sądowej od apelacji, skoro z przedłożonych dowodów nie można takich wniosków wyciągnąć.

Mając na uwadze wszystko powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c., w zw. z art. 397 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Sławomir Krajewski

(...):

1. (...)
2. (...)
3. (...)